

A könyörgő gyülekezet

Lukács 18,1-8
Húsvét u. 5. vasárnap
1953. május 10.

A mai vasárnap ősegyházi neve: Rogate! Imádkozzatok! Ezt a vasárnapot az egyház arra szeretné felhasználni, hogy könyörgő gyülekezetté neveljen minket. Ezért szól a mai ige, a hamis bíró és az özvegyasszony példázata is, a könyörgésről.

Jézusnak vannak mellbevágó - így is lehetne mondani - megbotránkoztató példázatai. A legismertebb közöttük a hamis sáfár példázata, amelyben egy sikkasztót és okirathamisítót állít elénk példának. Ezek közé a példázatok közé tartozik a most felolvasott példázat is.

A példázatnak két szereplője van: egy bíró és egy özvegyasszony. A bíró istentelen és embertelen ember. Égbekiáltó jogtalanság sem háborítja fel. Az igazság nem izgatja, a szenvedés nem hatja meg, csak magára gondol. Ha már nem kerülheti el, hogy elintézzon valamit, akkor is csak azért teszi, hogy hagyjanak már neki békét. Úgy látszik, mindig annak ad igazat, akinek nagyobb a szája. De az özvegyasszony sem valami rokonszenves alak. Makacs. Amit egyszer a fejébe vesz, attól nem lehet eltántorítani. Nagyszájú. Erőszakos. Még a bíró is fél tőle. Az eredeti szöveg szerint a bíró attól fél, hogy az asszony még tettlegességre is vetemedik, s egyszer nekiesik a szemének. Ma talán úgy mondanánk: Attól fél, hogy egyszer még nekiesik és kikaparja a szemét.

Nem maga a történet megbotránkoztató. Utóvégre az élet - sajnos - produkálhat ilyen eseteket. Az a megbotránkoztató, hogy ez példázat. A bíróval Istent, az özvegyasszonnyal az imádkozó embert példázza. Isten, az igaz bíró, a szegények pártfogója, az özvegyek és árvák atyja..., hamis bíró? Az imádkozó ember perlekedő, nagyszájú, félelmetes fúria? Kényesebb ízlésűek és finomkodók hamar rámondják: Ez istenkáromlás. Jézus azonban nem húzódik attól, hogy így beszéljen. Ha botránkoznak, csak botránkozzanak, legalább nem fogják elfelejteni a tanítást. Mikor valamit nagyon mélyen be akart vésni az emberek szívébe, akkor szokta ezt a módszert használni.

Mi az az igazság, amit ezzel a példázattal akart felejthetlenné tenni? Maga az ige mondja meg: „Mindig imádkozni kell és meg nem restülni”. Az imádkozásba ugyanis hamar bele lehet fáradni. Az imádkozó ember azt gondolja, hogy Isten, mint jó Atya, azonnal teljesíti a kérést. Meg is tehetné. Sokszor meg is teszi, sokszor azonban megvárakoztatja az embert. Nem cselekszik, nem felel, kéreti magát. Ebbe szokott az imádkozó ember belefáradni. A hitetlen s csak a bajtól imádkozásba hajtott ember, legyint a kezével s ezt mondja: Nem érdemes imádkozni. Mondtam én, hogy nincs értelme az egésznek. Kár is volt megpróbálni. A hívő pedig elkezd töprengeni: Biztosan azért nincs válasz az imádságomra, mert nem Isten akarata az, amiért könyörgök. Mindkettő - hívő és hitetlen - egyaránt elkedvetlenedik, s abbahagyja az imádkozást. Ezt akarja Jézus megakadályozni.

Ne hagyj hát abba a könyörgést, ha nincs is visszhangja, ha olyannak látszik is az Isten, mint a példázatbeli hamis bíró! Végül is az imádság győz. Addig azonban, Isten hallgatása az imádság iskolája lesz számadra. Ebben az iskolában nem az imádságot hallgató Isten fog megváltozni, hanem én, az imádkozó ember.

1. Míg hallgat az Isten, megváltozik az imádságunk tartalma.

Most használatos bibliafordításunk így fogalmazza meg az özvegyasszony imádságának tartalmát: Állj bosszút értem az én ellenségemen! Az az ige, ami ebben a mondatban szerepel többféle jelentésű. Jelenti azt, hogy bosszút állani, de azt is, hogy megbüntetni, valakit jogához juttatni, valakinek igazságot szolgáltatni, valakit megszabadítani. Ennek az igének tehát két arca van. Az egyik a felperesre néz szigorú arccal, s bosszút, büntetést liheg. A másik az alperesre néz vigasztaló arccal és jogot, igazságot, szabadulást ígér. Nem tudjuk, hogy az özvegy milyen értelemben használta ezt a szót. Mai bibliafordításunk szerint bosszúért kiált, de a most folyó bibliafordítás már így fordítja: Szolgáltass nekem igazságot! Emberileg mindkettő érthető. Nem lehet csodálni, ha egy szegény, magára maradt özvegy öklöbe szorított kézzel, s gyűlölettel néz hatalmas ellenségére, ki felhasználva védtelenségét, mindenéből ki akarja őt fosztani. Lehet, hogy első felindultságában tényleg erre gondolt. Büntesd meg az ellenségemet! Akkor az fűtötte, hogy megfizessen az ellenségének. Még a szabadulásnál is fontosabb lehetett számára a bosszú. Azután talán lassan megváltozott az ige értelme s a szabadulás lett a számára a fontos, nem pedig a bosszú.

Hogy mi ment végbe az özvegy lelkében, arra nincs adatunk, de azt tudjuk, hogy amikor magunk kerülünk hasonló helyzetbe, akkor Isten hallgatása rákényszerít minket imádságunk tartalmának, könyörgésünknek újra meg újra való megfontolására, s ebben a folyamatban lassan megszelídül a könyörgésünk. Emberi indulatok helyett isteni szempontok kezdenek benne érvényesülni, s végül is akaratunk áthasonul Istennek a mi helyzetünkre vonatkozó akaratához.

Amíg hallgat az Atya, beszél az Atya akaratát magyarázó Szentlélek. Hallgass reá!

2. Míg hallgat az Isten, megváltozik az imádságunk indokolása is

Ha elgondolkozunk azon, hogy vajon mi indította az özvegyet arra, hogy ügyével a közismerten hamis bíróhoz forduljon, vajon mire alapította azt a reménységét, hogy ügye egy ilyen bíró előtt is kedvező elintézésre számíthat, akkor két indok áll elénk. Az egyik a nyomor, a másik az ügy nyilvánvalóan igazságos volta. Az özvegy nagy nyomorban volt. Nem elég, hogy meghalt a férje, hogy nincs kenyérkeresője, védelmezője, még vagyonszármazékának romjaiból is ki akarják forgatni, s egészen földönfutóvá tenni. Kőből van annak a szíve, aki ezen a nyomorúságon meg nem indul. Ezenkívül az ügy egészen világos. Csak a vak nem látja, hogy az egyik oldalon van a hatalom, de a másik oldalon, az özvegyén áll az igazság. Emberileg teljes joggal fordulhatott tehát az özvegy a bíróhoz. Ezt a két indokot adta elő neki. Ezt fejtegette, magyarázta, ismételte új meg új változatban. Elmondta nyugodtan, tárgyilagosan. Mikor látta, hogy ez nem elég, elmondta izgatottan, szenvedélyesen. Egyszer sírt, máskor talán átkozódott. Egyszer fenyegetődött, máskor meg könnyörgőre fogta a dolgot.

Nem tudjuk, hogyan és milyen irányban ment végbe az özvegyben a könnyörgése indokolásának a változása, azt azonban tudjuk, hogy amikor mi kerülünk hasonló helyzetbe, akkor Isten hallgatása lassan elhallgattat minket. Ebben a csendben utolérnek a bűneink. Nem merünk a nyomorúságunkkal érvelni, mert úgy látjuk, megérdemeltük. Csak azt esszük, amit magunk főztünk magunknak. Nem merünk igazságot követelni, mert az igazság az, hogy büntetésnél egyebet Istentől nem érdemelünk. Érveink elnémulnak, s végül nem marad más indokunk, mint az Isten kegyelme, mely Krisztusban megjelent, s amelyre egyedül alapíthatjuk imádságunk indokolását.

Amíg hallgat az Isten, beszél a bűneinkre emlékeztető Szentlélek. Hallgass reá!

3. Míg hallgat az Isten, megváltozik a hitünk is

Amikor hallgat az Isten, akkor mindig a hitünket próbálja. Aki abbahagyja a könnyörgést, nem azért hagyja abba, mert talán beletörődött a nyomorúságába, vagy megingott az ügye igazságába vetett meggyőződése, hanem azért, mert megingott a hite az imádságot meghallgató Istenben. Nem könnyű ez a próbatétel. A nyomorúság szorongat, a szenvedés fáj, emberi igazságérzetünk lázadozik, Isten pedig hallgat. Az emberi türelmetlenség nehezen bírja Isten hosszútűrését, az igazi hit azonban ki tudja böjtölni. Az özvegyasszony kitarthatásának sem volt semmi emberi támasztéka, mégsem restült meg a könnyörgésben. Hite megállta a próbát.

Nálunk talál-e hitet, amikor hallgatásával meglátogat minket? Csak az a hit bírja ki ezt a próbát, amely a kereszttövén fakad. Aki a kereszten keresi és találja meg Isten hozzánk való szeretetének bizonyítékát, s akinek ez elég, még ha élete körülményei cáfolni is akarnák Isten szeretetét, aki Pállal vallja: „Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk” (Róm 8,32), azt nem ingatja meg Isten szeretetébe vetett hitében, ha olyannak mutatkozik is Isten, mint a példázatbeli hamis bíró.

Amíg hallgat az Atya, beszél a keresztre mutató Szentlélek. Hallgass reá!

4. Amíg hallgat az Isten, megváltozik a hálaadásunk is.

A példázat nem beszél arról, hogy miképp fogadta az özvegy a neki igazságot szolgáltató, s őt ellenségétől megszabadító ítéletet. Bizonyos, hogy ujjongó örömmel és hálával. Ha azonnal megkapta volna mindezt, mikor a kérését először előterjesztette, akkor is hálás lett volna érte, de sokkal kevésbé. Magától értetődőnek tartotta volna, hogy így történt minden. Ha másodszori könnyörgésére kapta volna meg, akkor már hálásabb lett volna érte. És így tovább. Minél később kapta meg, amiért könnyörgött, annál hálásabb volt azért, hogy megkapta. Nálunk is Isten hallgatásával egyenes arányban nő a hálaadásunk. Sokszor úgy érezzük, hogy épp azért hallgat, mert még mindig nagyon természetesnek tartjuk a segítségét.

Amíg hallgat az Atya, beszél a Szentlélek a füledbe dúdolja szép énekünket: „Bár késik néha a segítség, De biztosan eljön végre, Ne zúgolódj, ha nyom az ínség, Utóbb válik üdvösségre. Ami lassan jön, bizonyosabb, Ami késik, kívánatosabb: Légy csendes szívvel!” (Ker. Én. 374,6). Ámen.